

Чолинець Яна,

Шмалюх Анна

Здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: **Вінницька О.А.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
обліку та економічної безпеки
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ: УПРАВЛІННЯ ТА НАГЛЯД

Загальне соціально-економічне і політичне становище призвело до нестійкості фінансового ринку, що породило процес банкрутства банків. Ситуація ускладнюється тим, що зростаюча неспроможність банків здійснювати платежі, надавати довгострокові кредити для розвитку реального капіталу, негативно позначилась на платоспроможності підприємств і спровокувала подальший спад виробництва. Посилюються зазначені негативні тенденції впливом світової фінансової та внутрішньої економічної кризи, коли в умовах економічного спаду ризиковість діяльності банків суттєво підвищується, банківська система функціонує відособлено від виробничої та торговельної сфер і, таким чином, не виконує належного, з точки зору суспільного поділу праці, функціонального призначення і навантаження[2].

Замість того, щоб, згідно з законами ринкової економіки, намагатись оптимізувати господарські процеси, скорочувати терміни розрахунків та здешевлювати їх, збільшувати свої прибутки за рахунок розширення кола здійснюваних операцій і поліпшення обслуговування господарюючих суб'єктів і населення, банки зосередили свою увагу на спекулятивних та посередницьких операціях. Банківська діяльність завжди супроводжується ризиками, а гонитва за надприбутками значно посилює це явище і, разом з іншими чинниками,

ускладнює процес забезпечення фінансової стабільності банків, про що свідчить сучасний, майже кризовий стан вітчизняної банківської системи.

В умовах ринкової економіки фінансово-кредитні установи не можуть ефективно працювати, не маючи об'єктивної та всебічної інформації про макроекономічні процеси, коливання попиту та пропозиції на ринку, про впровадження нових технологій та досягнення науки, зміни в планах, стратегії та поведінці конкурентів на займаному ними сегменті ринку, інші дані [9, с. 66].

Управління фінансовою стійкістю комерційних банків передбачає об'єктивне визначення її поточного й бажаного стану, скоординоване управління фінансами банківської установи, вибір таких управлінських рішень, котрі сприяли б фінансовій стійкості[1]. Це впорядковано та відображено у сформованому цілісному механізмі. Механізм управління фінансовою стійкістю не є статичним утворенням, а постійно перебуває у динамічному розвитку. Необхідно враховувати конкретні економічні умови, в яких функціонує банк, і відповідно до змін в економічному середовищі вносити корективи до механізму управління фінансовою стійкістю[3].

Результативність функціонування механізму управління фінансовою стійкістю банків залежить від ступеня впорядкованості його елементів, їх взаємодії та спрямованості щодо досягнення основної мети – забезпечення фінансової стійкості банку[5].

Проте для формування ефективної моделі контролю за діяльністю окремих груп банків ще недостатньо використовується окремий інструментарій структурно-функціонального аналізу банківської системи, яким є моніторинг банківської діяльності.

Визначення фінансової стійкості банків є важливою складовою як для прийняття управлінських рішень у банківській діяльності, так і для підвищення довіри населення до банківського сектору. Тому важливо, щоб моніторинг задовольняв потреби як управлінців, так і клієнтів. Для можливості ефективного управління банківською діяльністю необхідне дотримання вищевказаних принципів та створення єдиної системи регулювання та нагляду

за діяльністю банків[6].

Тому, крім традиційних підходів (дотримання економічних нормативів НБУ), слід застосовувати нові підходи щодо визначення стійкості банківської системи (застосування математико-статистичного апарату). Проблеми у діяльності комерційних банків негативно впливають на їх фінансову стійкість, яка, крім того, може лише посилитися в умовах політичної та економічної нестабільності у країні.

В Україні органом, який здійснює контроль та проводить моніторинг діяльності комерційних банків, є Національний банк України як головний регулятор грошово-кредитної політики держави. Також варто чітко уявляти мету здійснюваного моніторингу банківської діяльності [4].

Перш за все, банківський моніторинг проводиться для визначення надійності та стабільності функціонування банківської системи. Система банківського нагляду, яку сформував НБУ, скоординована за вертикаллю, функціонує як єдиний механізм, складаючись із центрального апарату та територіальних управлінь Національного банку, і передбачає реєстрацію банку, ліцензування, економічний аналіз, контроль за дотриманням економічних нормативів, фінансовий моніторинг, інспектування й застосування санкцій за порушення правил діяльності, а також реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) банків. Дані заходи сприяють підвищенню рівня банківської безпеки та фінансової стійкості банків, забезпеченню конкурентних умов у банківській системі, що сприятиме відкритості банківського сектору для іноземних інвесторів, зменшенню рівня ризиковості й банкрутств[7,8].

В процесі діяльності банку здійснюють моніторинг та управління діяльністю банку згідно зі законодавчо-нормативними актами й інструкціями. Саме управління економічним аналізом та звітністю за специфікою діяльності найбільше наближено до аналізу, оцінки фінансового стану, прогнозування і регулювання фінансової стійкості банків, оскільки комплексно аналізує фінансовий стан кожного банку зокрема і банківську систему в цілому,

визначає методикку складання статистичної звітності, систематизує всі форми звітності, а також розробляє прогнози фінансового стану банківської системи, подає пропозиції щодо підвищення рівня фінансової стійкості банків.

Список використаних джерел

1. Банківський менеджмент: Підручник / За ред. О.А. Кириченка, В.І. Міщенко. К.: Знання, 2005. 426с.
2. Вінницька О.А., Чолинець Я.В. Кіберзлочинність у фінансовій сфері України. Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки : матер. VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та студентів, 31 жовтня – 1 листопада 2019 року, м. Умань, за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Г. Чирви. Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. С. 78-80.
3. Гаряга Л. О .Місце моніторингу у банківській діяльності.*Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал*. 2007. N5. С. 153- 165:
4. Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : [монографія]. 2009. 316 с.
5. Ключко Л.А. Фінансова стабільність банків та її визначальні характеристики.*Збірник наукових праць Національного університету державно податково служби Укра ни*. 2009.№ 1. С. 143-150.
6. Коваленко В.В. Методичні підходи до діагностики і моніторингу фінансової стійкості банківської системи. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. №11(65). С. 15-17.
7. Кузнєцова А.Я. Антикризовий аспект моніторингу стійкості банківського сектору України.*Фінанси Укра ни*. 2010. N 5. С. 86-98.
8. Міщенко В. Шляхи подолання фінансово-економічної кризи в Україні.*Вісник Національного банку Укра ни*. 2009. № 2. С. 3-7.
9. Чвєртко Л. А., ТовкисА. В. Конкуєнтна розвідка в системі економічної безпеки банків. *Управління фінансово-економічною безпекою*. 2015. №1. С. 65-68.